

Respostes als exercicis

1. Durant el primer viatge que va fer com a capellà de vaixell cap a Amèrica. Que Expressa l'enyor de la terra en el moment que se'n va. El poema va ser musicat per Amadeu Vives i fa part del repertori de moltes corals. Serà una peça molt sentida a causa de l'exili després de la guerra.
2. Les muntanyes de Montserrat han estat tallades per àngels, i la Mare de Déu ha estat baixada per uns Serafins. Déu ha donat al poble català aquesta verge, i amb aquest cant se li demana que ens guiï cap al cel. Aquest guiatge també ha de servir pels altres espanyols. La verge ha de donar consol als que són lluny de Catalunya i enyoren la pàtria, però també – en correspondència – els que han deixat la pàtria que és Déu. A través de Montserrat, la muntanya i la verge, arribarem al cel.
3. Verdaguer participa en la propaganda religiosa del moment, en una “re Cristianització” popular o almenys un reforçament dels valors cristians de Catalunya. Fa molta poesia religiosa instrumental, és a dir, himnes, goigs, oracions, i publicita llegendes cristianes. Col·labora en els actes del Mil·lenari de Montserrat i en els set-cents anys de Sant Francesc, per exemple.
4. En els pitjors moments del seu enfrotament amb el bisbe Morgades, descrits a En defensa pròpia. De la mateixa manera que En defensa pròpia és un report de la seva lluita amb el poder, Flors del calvari (1886) d'on forma part aquest poema, inclou poemes que estan basats en l'experiència que viu en aquell moment. Tot i que Verdaguer recorre sovint a l'autobiografia en els seus textos, és evident que aquí hi té un pes que no té per exemple a L'Atlàntida o al Canigó.
5. En creu pertany a Flors del calvari i està datat el 28 d'octubre de 1895, moment del seu conflicte amb el marquès de Comilles i quan se li prohibeix de fer de sacerdot. No és estrany que vegi creus, està vivint un suplici que pot recordar els turments de Jesús a la creu; figuradament, l'han crucificat. La poesia de Lull és també autobiogràfica i religiosa, i Lull es veia a si mateix com un home amb una missió cristiana. Al Cant de Ramon, Lull diu: “pres hay la crotz”.
6.
 - a. La frase sencera, a Corintis, és “Tu saps que allò que sembres no arriba a tenir vida si abans no ha mort”. Això té a veure amb el martiri cristià, ressuscitar després de mort, i la possibilitat d'una nova vida. La metàfora de l'eruga és perfecta en aquest sentit.
 - b. Elements senzills i pobres, la fulla seca, la gota d'aigua, l'arbre... Són habituals, per parlar de la humilitat humana relativament. Són molt efectius
 - c. De treure's de sobre qualsevol element material; d'espiritualitzar-se, de purificar-se completament i, deixant el món, acostar-se al cel (a Déu).
 - d. Resposta oberta. Es pot fer una lectura dels quatre poemes i veure una gradació en la descreença fins a l'assumpció del no creure de Palau i Fabre.

Respostes als exercicis

1. Una literatura romàntica i sentimental, imaginativa, jocfloralesca, just el contrari del que farà influït pel realisme.
2. Resposta oberta. Es veu clarament que tots dos autors -Oller i Zola- parteixen de la mateixa idea: tractar la realitat. Val la pena fer reflexionar els alumnes sobre la frase de Zola “El do de veure és menys comú que el do de crear”, perquè sovint es té la idea contrària.
3. Ho són totes les descripcions de les Rambles, gairebé notaries, en un moment determinat de la seva història.
4. La societat no sempre vol sentir el que l'escriptor realista planteja. Oller justificava així que hagués cedit a un final romàntic i moralitzant en *La papallona*. Es poden recordar els problemes que aquests escriptors realistes tenien amb la censura.
5. *Estudi d'una passió* és un subtítol naturalista perquè té pretensions científiques –un estudi– i perquè fa referència a un element constitutiu del caràcter –una passió, en aquest cas l'avarícia–, que pot ser hereditari –o mogut per l'entorn.
6. El relat *La bufetada* és perfecte per donar una idea de la modernitat literària d'Oller. Parla d'uns canvis socials que es donen en el seu moment, però que poden ajudar a reflexionar sobre l'actualitat. La desafecció es veu sobretot al final, quan el marit es talla la mà, un fet que qualsevol romàntic hauria resolt amb paràgrafs d'exclamacions i judicis morals. Oller se'ls estalvia.
7. La societat està per sobre de l'individu i determina què se'n farà. Hi ha d'haver víctimes, i l'observador, si vol entendre la veritat, s'ha de comportar amb la fredor d'un científic o d'un general que veu les baixes del camp de batalla. Es pot remarcar que Bernat fa servir l'expressió “lleï providencial”, sinònima de “determinisme”.
8. Per a un determinista, fins i tot qui té idees antideterministes actua per determinisme. L'acceptació del dubte és contrari al determinisme, però també aboca a la indefinició.

Àngel Guimerà

Respostes als exercicis

1. Tenen una intenció reivindicativa de l'esperit nacional i s'emmarquen en el procés de la Renaixença. Resposta oberta.
2. El poema *Som i serem gent catalana* d'Àngel Guimerà es fa servir de lletra per a La santa espina. La sardana ha estat prohibida en moments de dictadura i s'ha fet servir de manera reivindicativa i sovint com a himne català. El text és aquest:

Som i serem gent catalana
tant si es vol com si no es vol,
que no hi ha terra més ufana
sota la capa del sol.

Déu va passar-hi en primavera
i tot cantava al seu pas.
Canta la terra encara entera,
i canta que cantarà.

Canta l'aucell, el riu, la planta,
canten la lluna i el sol.
Tot treballant la dona canta,
i canta al peu del bressol.

I canta a dintre de la terra
lo passat jamai passat,
i jorns i nits, de serra en serra,
com tot canta al Montserrat.

3. Guimerà era lector de Shakespeare. En el cas de *Mar i cel*, les semblances entre Saïd i el moro de Venècia són molt clares: tots dos són rebutjats per qüestions ètniques, tots dos són navegants, tots dos tenen una història d'amor tràgic amb una noia de l'altre bàndol. Pel que fa a la relació entre Saïd i Blanca, les paraules d'Otel·lo en referir-se a Desdèmona s'assemblen a les de Saïd: "She loved me for the dangers I had passed / And I loved her that she did pity them", "Ella és pels meus perills que m'ha estimat. Jo l'he estimat perquè va apiadar-se'n", en versió de Sagarra. L'any anterior a *Mar i cel* Verdi havia estrenat a Milà el seu *Othello* i havia convertit aquest fragment de Shakespeare en un dels millors duets de la història de l'òpera. Pot ser interessant proporcionar als alumnes el monòleg d'Otel·lo en l'escena segona de l'acte primer i contrastar-los.

Sobre *Romeu i Julieta*, no cal estendre-s'hi. (Voleu dir que això serveix de resposta?)

4. L'ambientació medieval i, sobretot, els grans sentiments. Saïd demana com pot estar viu si ell ha manat assaltar el vaixell. El menyspreu a la vida li fa dir que abans mort que avergonyit, i demana que el pengin al pal major esquarterat, amb el cap clavat a la punta. Per ampliar aquesta imatge de truculència romàntica, es pot suggerir als alumnes que llegeixin un dels poemes més coneguts de Guimerà, *Lo cap d'en Josep Moragues*, escrit en el mateix moment (1887) que va redactar *Mar i cel*.
El corsari representava per als romàntics un ideal de llibertat i individualisme. Un exemple conegut és *La cançió del pirata* d'Espronceda.
5. El diàleg pertany al moment que Sebastià explica el complot que ha preparat a Marta. La resta de la resposta és oberta, però es pot encaminar cap a la qüestió de la violència de gènere i constatar que no s'ha avançat gaire.
6. Rousseau diu en el *Discurs sobre l'origen i fonaments de la desigualtat entre els homes* que les diferències que no són naturals entre els homes les imposa la societat. Ratifica el mite del "bon salvatge", és a dir, un home que fora de la societat (la terra baixa) pot viure de forma digna.
7. En l'argument de *La filla del mar* també hi ha un complot i una utilització dels innocents. Àgata, com Saïd, és un personatge mestís. El mar té en el monòleg el mateix paper que la terra alta en els parlaments de Manelíc.
8. La llengua és depurada, oral, amb elements i expressions populars, la desaparició del decasíl·lab... **La pregunta diu que es compari la llengua de les obres realistes amb la de *Mar i cel* i en la resposta no es compara res. Suposo que la resposta fa referència a la llengua utilitzada en *Mar i cel*, però potser caldria ser més precisos i ajustar-se més al que es demana en la pregunta!**

La poesia modernista Joan Maragall

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta. Els elements que són una constant en la poètica de Maragall són el poeta com a visionari de la realitat transcendent que només pot ser intuïda a través de la inspiració entre poesia i vida. **NOMÉS DIEM UN ELEMENT**
2. Resposta oberta. Línies d'interpretació: "La independència de Catalunya" ha de ser la independència intel·lectual i en què consisteix. "L'oda a Espanya" el concepte d'honor, de la mort per la pàtria. Cal recordar que és escrit el 1898.
3. Resposta oberta.
4. La concepció de l'artista que propugna Maragall és la del regeneracionisme i la influència filosòfica és el vitalisme provinent de Nietzsche i Ibsen.
5. En els versos "Doncs: ser home sobre-home" i "seràs home sobre-home". Caldrà fer un comentari de la teoria del superhome de Nietzsche.
6. Una anàfora. La seva funció és intensificar la figura nietzscheana del comte Arnau.
7. El metre utilitzat per Maragall és l'heptasíl·lab amb rima assonant i alternança de rimes masculines (versos parells) i femenines (senars).
8. Resposta oberta.

L'Escola Mallorquina

Miquel Costa i Llobera, Joan Alcover i Maria Antònia Salvà

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta.
2. Resposta oberta. Pel que fa a la utilització, cal dir que Costa i Llobera utilitza l'arbre com a nexa d'unió entre el cel i la terra; Joan Alcover, com la imatge del propi dolor, i Maria Antònia Salvà li atribueix l'estat de la perdurabilitat.
3. Resposta oberta. En tot cas, cal assenyalar la relació que tingué amb l'autor d'Els fruits saborosos, Josep Carner, i cal remarcar els cinc darrers versos, que són una metàfora de l'Escola Mallorquina.
4. Resposta oberta. Cal establir un paral·lelisme entre la seva biografia i el poema.
5. Resposta oberta.

La narrativa modernista

Raimon Casellas, Prudenci Bertrana, Víctor Català i la prosa de Puig i Ferrer

Respostes als exercicis

1.
 - a. «L'home i la multitud», narrador endogen; «Dia de sentència», narrador exogen.
 - b. L'execució d'un reu. L'actitud de la multitud que cal destacar és la morbositat.
 - c.
 - d.
2. Resposta oberta.
3. Poe comença descrivint les capes de la societat amb més recursos econòmics, com ara els oficinistes. Va de més a menys: «Descendint en l'escala del que es denomina de refinament, vaig trobar motius de reflexió més foscos i profunds.»
Si es vol aprofundir en aquests dos textos, els trobareu íntegrament en el web del SOLC.
4. Futral de gent, xurma, grípiu, caterva, murrialla, gentussa, tèrbola munió i gentada. Un caràcter despectiu.
Resposta oberta.
5. El web és <http://xtec.cat/~probert/rutes/sots/autor.htm>.
6. Esteticisme. L'artista (el sacerdot) vol regenerar la societat (els bosquerols), però aquesta és absolutament materialista, la refusa **què refusa?** mitjançant la Roda-soques, que els serveix d'excusa **a qui serveix d'excusa, a l'artista?** Cal assenyalar, en aquest fragment, la unió de l'erotisme i la religió.
7. Resposta oberta.
8. *Les multituds*: «L'horrible curiositat patibulària s'anava arrapant als cors; i fins als menys ferotges s'encomanava, com un mal lleig, l'afrós desig de veure morir un home a l'estreta d'un garrot [...]. Alguns fins semblaven mig avergonyits del mal instint que els covava a l'ànima; i per això deien, amb to d'afectada indiferència, que, si havien anat allí, només era per prendre el sol, per passejar, tot contemplant la gentada.»
Els sots feréstecs: «Allavores totes les ànimes negres dels bosquerols varen fer un bot d'alegria, perquè van creure arribat l'instant de deslliurament. Semblava que totes s'ajuntessin amb el mal esperit i l'atiessin a soterrar el capellà.»
9. Resposta oberta. Ha d'incloure els elements següents: la mimesi com a font literària, la versemblança, l'artifici, unes lleis estètiques. La història no fa possible que sigui destriable la realitat de l'artifici.

Respostes als exercicis

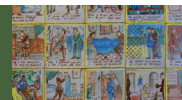
1. Ús d'una frase que es repeteix a mode de tornada, presència de rima interna en els mots tarda, matinada, llarga, basarda.
2. Resposta oberta. *Suposo que són de resposta oberta, perquè no havíeu posat cap solució.*
 - a. El metge, seguint criteris hereditaris, avui en diríem genètics, atribueix l'origen de la malaltia de la Jacobé a la condició alcohòlica del seu pare: «Aquelles disbauxes, aquelles borratxeres, aquelles brutalitats de tota mena dels serradors, algú les ha de pagar. És inútil que m'estireu dels faldons: Senyor doctor, senyor doctor, un remei, una medicina... No hi sóc a temps. Us heu atipat de metzines durant anys i panys i generacions, i voleu que se us curi en el curt espai d'una malaltia. Aneu-los esperant els miracles!»
 - b. Tots dos coincideixen a acceptar la llei de l'herència, però el doctor utilitza arguments científics i el narrador protagonista fa servir uns arguments cristians. Cal dir, però, que en aquell temps la bogeria era una malaltia d'origen incert, que podia venir d'algun trastorn de l'ànima, i habitualment es relacionava amb el mal. Per tant, no és estrany que Ruyra utilitzi aquesta argumentació en boca del narrador protagonista.
 - c. Ifigènia és una de les filles d'Agamèmnon i Clitemnestra. La seva llegenda es desenvolupa amb les epopeies cícliques i, sobretot, amb els tràgics, que li van dedicar nombroses obres. Agamèmnon havia provocat la còlera d'Àrtemis, i la flota aquea estava retinguda a Àulida per una calma persistent. S'interrogà (*però qui l'interrogà? No cal dir-ho?*) l'endeví Calcant, que va respondre que la còlera de la deessa només es podia apaivagar si Agamèmnon s'avenia a sacrificar la seva filla Ifigènia, que aleshores era, juntament amb la seva mare, a Micenes. En un primer moment, Agamèmnon s'hi oposà, però forçat per l'opinió general i, sobretot, per Menelau i Ulisses va haver de cedir. Va fer venir la seva filla amb el pretext de casar-la amb Aquil·les i va fer que Calcant la immolés a l'altar d'Àrtemis. Però en el darrer moment, la deessa va tenir pietat de la jove i va substituir-la per una cérvola. Se la va endur a Tàutida, on va fer-la sacerdotessa seva. (Per a més informació, podeu consultar el *Diccionari de mitologia grega i romana* de Pierre Grimal. Edicions 1984.)

L'error d'Agamèmnon és equivalent a l'embriaguesa del pare de la Jacobé, la qual explica l'origen de la bogeria de la noia.
3. Resposta oberta. En els dos textos es fan servir elements sensorials per desvetllar el món dels records. En el cas del text de Joaquim Ruyra, és l'olfacte (una planta), i en el cas de Proust, és el gust (una magdalena sucada en el te). L'evocació ve provocada pels sentits.

Respostes als exercicis

1.
 - a. La quitxalla. A robar.
 - b. Resposta oberta. Tot i la similitud dels textos, cal dir que el text de Raimon Casellas origina una descripció que té com a motor narratiu una execució, el de Prudenci Bertrana mostra els aspectes nocius de la industrialització a la ciutat i el text de Juli Vallmitjana és marcat pel costumisme. Les activitats són quotidianes: «Així passaven els dies aquelles criatures: al dematí, a defensar el dinar; a la tarda a defensar el sopar; i amb aquesta incessant lluita per la vida, sense altra idea que les necessitats imprescindibles, se corrompien de llenguatge i de costums.» «Tothom se remou. La ferum de les tavernes, tot en conjunt pren un aspecte característic de cada dia, perquè el dissabte és el dia de més revolta. El diumenge canvia la mena de gent, abundant-hi els soldats, i el dilluns contrasta certa quietud comparada amb els dos dies anteriors; i així successivament: seguint la decadència de la setmana, decau el brogit, fins a ser reprès el sempre nou dissabte, que també contrasta amb la relativa quietud del divendres.»
2. Resposta oberta.
3.
 - a. Teatre. Monòleg.
 - b. Marcar les pauses que ha de fer l'actor en el monòleg.
 - c. Es dedica a vendre pells de gat i a arreplegar deixalles.
 - d. Un bastó i un ganivet.
 - e. Resposta oberta.
4.
 - a. Text 4: La relació d'amistat que hi ha entre el veïnat, que queda palesa tant en el text 6 com en el 8. Text 5: L'ofici de sabater. Text 6: El menjar i la senzillesa. Text 7: Les festes populars, en aquest cas els Tres Tombs.
 - b. Utilitza la parla pròpia de la menestralia, amb girs lingüístics propis i d'altres que provenen del castellà.
5. Resposta oberta.
6. Resposta oberta.

Respostes als exercicis

1. Resposta oberta. Cal destacar l'oposició simbòlica entre l'artista (el cim, els poetes i la poesia) i la societat (la plana, els homes formiga i la prosa).
 - a. Acotació o didascàlia. És la nota explicativa que fa l'autor referent a la disposició de l'escena, el moviment dels personatges, etc.
 - b. La seva visió dels crítics no és gaire amable. En aquest text els qualifica de malcarats i de vetllar per l'ortodòxia dels Jocs Florals («burot de versos i vigilant de poetes»).
 - c. Resposta oberta. Cal assenyalar la relació de la poesia amb la muntanya i de la plana («agrícoles») amb la prosa. En definitiva, no deixa de ser l'oposició entre l'artista i la societat burgesa.
 - d. Ho pot fer sospitar de manera força clara a través d'aquestes dues intervencions del senyor Nofre:

«SENYOR NOFRE: Com que jo mateix vaig fer la tria, tenim acumulades les peces de més respecte.
 QUIMET: I quins són els nostres?
 SENYOR NOFRE: Aquests que estan maniobrant i que juguen al tuti amb els versos.»
 - e) Mantenedors: cadascun dels membres del consistori o jurat dels Jocs Florals, especialment el qui els presideix i en porta la veu. Pedidos: peticions. Rissos: flocs de cabells o pèls cargolat.
2. Resposta oberta.
3. Cal dir, primer de tot, que Puig i Ferrer s'inspira, clarament, en l'obra ibseniana per construir la seva obra de teatre. Entre altres semblances, cal assenyalar la similitud entre els dos protagonistes, el Foraster i Stockmann. Ambdós lluiten contra la majoria, que no sempre té raó, com en un moment determinat diu Stockmann. El Foraster veu la possibilitat d'ajudar el poble a no tenir sequera i Stockmann vol que les aigües del banyer siguin netes i sanes. Tots dos lluiten, de manera altruista, contra l'ordre establert representat per l'alcalde. Un altre dels punts en comú és l'aigua com a element curatiu, si bé en dos escenaris diferents. En Un enemic del poble, l'escenari és un banyer i en *Aigües encantades*, és un poble de muntanya. Si calgués establir un element diferenciador, es pot dir que Puig i Ferrer utilitza l'element supersticiós i religiós i, en canvi, Ibsen fa servir l'enriquiment del poble. **Què té a veure l'element supersticiós i religiós amb l'enriquiment del poble? I Ibsen fa servir l'enriquiment del poble? I per a què el fa servir? Voleu dir que aquesta resposta s'entén?**
4. a. Teatre simbolista.
 - b. *Misteri de dolor* és un drama en tres actes que gira a l'entorn d'un triangle format per Mariagna, de quaranta-tres anys, casada en segones núpcies amb Silvestre, de vint-i-vuit, que sent una passió compartida per Mariagneta, de vint-i-dos anys, filla de la primera. El conflicte s'estableix quan la mare vol casar la noia amb un jove del poble, però Mariagneta i Silvestre, que amaguen la seva mútua passió, s'hi neguen. Un dia, Mariagna els descobreix i l'endemà és trobada morta.
5. Resposta model: L'autor escriu un drama l'acció del qual passa al camp, al «terròs», però vol distanciar-se del drama rural representat per Guimerà. L'autor vol fer un drama intens i despul·lat, en el qual «cal fugir de la comoditat dessaborida de fer pàgines de teatre», i el fet d'indicar com han de vestir els personatges li evitarà de fer «descripcions engorroses». Els personatges han d'allunyar-se tímidament de la indumentària habitual de la pagesia: han de «donar una nota que s'aparti un xic del treballador del terròs» o han de portar «botes grolleres en lloc d'espardenyes». És el que anomena *harmònica discordança*. **(Quin és el subjecte d'aquesta frase? És a dir, què és el que anomena harmònica discordança?)**

Respostes als exercicis

1. Cronos és el déu grec del temps. Els queixals se li mouen. Perquè és vell.
Carner vol dir que en fer-nos grans anem esclafant i escorrent els raïms. Més val, diu, que ja que ha de ser així, traguem profit de la “sang inútil” que fem i que la transformem en vi o poesia.
2. Pins.
Resposta model: “Al mig de la pineda hi havia un tros de camp, entre l'exèrcit dels arbres hi havia un llac quiet de blat. El negre dels arbres i el blanc de la boira feien de marc a l'or pur del blat, que, com que estava amagat, era secret. Una noia d'ulls blaus va anar a segar aquest blat i va dur-lo a fer-ne pa en una casa vella. I un dia, el capellà, fent missa a l'ermita, mentre aixecava l'hòstia, va sentir olor de pins: els pins que envoltaven el camp de blat.”
Sí, la forma més o menys circular.
3. El mateix poeta.
Tu que mai has nascut i mai has mort, tu tan lluny de la persona que t'ha provocat en la imaginació, m'encens i mai t'apagues, amb més força, més foc i més futur que un bes real, que de fet només és una mica de pressió sobre la sang d'una boca que s'ofereix.
4. El moment de joventut, l'ímpetu i l'alegria.
5. Que l'oblit “no torna al lloc nadiu” podem entendre-ho literalment en el cas de Carner, que ja és fora de Catalunya. **Aquesta explicació respon a la pregunta? Pregunteu per què és un poema de maduresa.**
6. Jonàs demanava a Déu que es deixés estar d'advertències (els “missatges suaus” del poema) i que castigues. Que tot això només té sentit perquè Crist es va sacrificar pels homes.
Parla de l'església. **Aquesta resposta s'adiu amb la pregunta?**
La defineix com a grollera, últim recurs de Déu per fer-se saber.
7. Com diu Manent, Carner és l'introduïdor de la ironia en la literatura catalana, encara que això és discutible perquè la ironia ja és present en els escrits costumistes del segle XIX, però Carner la porta als àmbits més cultes. Expressa un antiromanticisme característic dels noucentistes.
8. ¿??
9. De la revisió dels seus poemes per fer el volum Poesia. Ha d'excusar-se de no haver estat millor poeta en el seu moment. La lleialtat al verb pairal, és a dir, a la llengua catalana.
10. Resposta lliure. Cal que l'alumne faci referència a la ironia i la civilitat.